

รูปแบบการบริหารโรงเรียนพุทธศาสนาตามหลักพุทธธรรมของวัดไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา A MODEL OF BUDDHIST SCHOOL ADMINISTRATION BASED ON BUDDHIST PRINCIPLES FOR THAI TEMPLES IN THE UNITED STATES OF AMERICA

¹ณัฐวรางค์ เพ็งเปลียน Natthawarang Pengplian ²สมศักดิ์ บุญปู Somsak Boonpoo
³ทองดี ศรีตระการ Thongdee Sritragarn

^{1, 2, 3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: ampjampathom@hotmail.com

Article Received: December 12, 2025. Revised: December 25, 2025. Accepted: December 26, 2025.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอรูปแบบการบริหารโรงเรียนพุทธศาสนาตามหลักพุทธธรรมของวัดไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีพหุระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารโรงเรียนพุทธศาสนาตามหลักพุทธธรรมของวัดไทย ใช้แบบสอบถามประชากรทั้งหมดในการวิจัยจำนวน 55 รูปหรือคน ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 24 รูปหรือคน ระยะที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบกจัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 30 รูปหรือคน และระยะที่ 4 ประเมินด้วยการจัดสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 รูปหรือคน และผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็น จำนวน 25 รูปหรือคน

ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการบริหารโรงเรียนพุทธศาสนาตามหลักพุทธธรรมของวัดไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นรูปแบบเชิงข้อความ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ ระบบและกลไก รวมถึงกิจกรรมส่งเสริมบริหารโรงเรียนพุทธศาสนาของวัดไทย ตามหลักพุทธธรรมไตรสิกขา วิธีการดำเนินงาน แนวทางการประเมินผลเงื่อนไขความสำเร็จ และการบูรณาการหลักพุทธธรรมไตรสิกขา 2) ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนพุทธศาสนาตามหลักพุทธธรรมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ 3) ผลการประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนพุทธศาสนาตามหลักพุทธธรรมของวัดไทยในประเทศสหรัฐอเมริกาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก
คำสำคัญ: รูปแบบ, การบริหารโรงเรียนพุทธศาสนา, หลักพุทธธรรม, วัดไทย

Abstract

This research aims to present an administration model of Buddhist school based on Buddhist principles in Thai temples in the United States. It employs a multiphase mixed methods research design. Stage 1 examines the current conditions of Buddhist school administration based on Buddhist principles in Thai temples using questionnaires to collect data from the research population of 55 monks or individuals; Stage 2 develops the model through interviews with 24 key informants; Stage 3 implements the model through workshops with 30 monks or individuals; and Stage 4 evaluates the model through group discussions with 10 experts and 25 respondents.

The research found that: 1) The administration model of Buddhist school based on Buddhist principles in Thai temples in the United States is a textual model encompassing principles, objectives, systems and mechanisms, including activities designed to promote the administration of Buddhist schools based on the Threefold Training (Trisikha), operational methods, evaluation guidelines, conditions for success, and the integration of the Threefold Training; 2) The overall results of implementing the administration model of Buddhist school based on Buddhist principles were found to be at a high level; and 3) The overall results of evaluating the administration model of Buddhist school based on Buddhist principles in Thai temples in the United States were also found to be at a high level.

Keywords: Model, Administration of Buddhist Schools, Buddhist Principles, Thai Temples

บทนำ

ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นประเทศมหาอำนาจ ประกอบไปด้วยรัฐ 50 รัฐ ถ้าเราสังเกตธงชาติของสหรัฐอเมริกา จะปรากฏของดาวจำนวน 50 ดวง ซึ่งเป็นตัวแทนของรัฐต่างๆ ในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และมีพรรคการเมืองที่สามารถกุมเก้าอี้ประธานาธิบดีหลักๆ อยู่ 2 พรรคการเมือง คือ 1) พรรคเดโมแครต (The Democratic Party) 2) พรรครีพับลิกัน (The Republican Party) ในระยะแรก คนไทยได้ย้ายมาอยู่แถบรัฐแคลิฟอร์เนียเป็นจำนวนมาก มีการก่อตั้งร้านค้า ร้านอาหารไทย อยู่รวมกันมากขึ้น จึงเกิดเป็นชุมชนคนไทย และเป็นที่โด่งดัง ผู้คนจะรู้จัก คือ ไทยทาวน์ (Thai Town) เนื่องจากมีคนไทย ย้ายมาอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกามากขึ้นตามรัฐต่างๆ ทั่วประเทศ ประกอบกับคนไทยโดยส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ จึงมีวัดไทยเกิดขึ้น เพื่อเป็นศูนย์รวมจิตใจของพุทธศาสนิกชนชาวไทย “วัด” จึงเป็นสถานที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ให้ประกอบคุณความดีและเป็นสถานที่แลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารของคนไทยด้วยกันเอง ทั้งนี้มีบุตรหลานที่ติดตามผู้ปกครองมาวัด เป็นหน่อเนื้อเชื้อสายไทย ทางคณะสงฆ์ตามวัดต่างๆ ทั่วประเทศ มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน อยากเห็นเด็กไทยในต่างแดน ได้มีความรู้ทางด้านภาษาไทย ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมไทย เพื่อเป็นประโยชน์ในอนาคตข้างหน้า จึงมีการเปิดการเรียนการสอนขึ้น นับเป็นจุดเริ่มต้นโรงเรียนพระพุทธรูปของวัดไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา

ผู้วิจัยได้ศึกษา พบว่า ทฤษฎี 4Ms มีความสอดคล้องกับการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้ช่วยในการวิเคราะห์ และแก้ไขปัญหา ที่ได้นำมาใช้กับการบริหารสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย (1) คนหรือบุคลากรทางการศึกษา (2) การเงินหรืองบประมาณ (3) วัสดุหรืออุปกรณ์การเรียนการสอน เทคโนโลยี สารสนเทศ สถานที่ และการบำรุงรักษาในโครงการต่างๆ (4) การบริหารจัดการ วิธีการดำเนินงาน การวิเคราะห์ ตรวจสอบ ทั้งหมดนี้จะสามารถช่วยให้ การบริหารเป็นไปอย่างเป็นระบบ ทฤษฎี 4Ms หรือกรอบการวิเคราะห์นี้ (Man, Money, Material, Management) ไม่ได้ถูกสร้างโดยบุคคลเดียว แต่เป็นวิธีการที่มีพัฒนาการขึ้นเรื่อยๆ จากการประยุกต์ โดยใช้ความรู้ ประสบการณ์จากหลายธุรกิจ และสายอุตสาหกรรมต่างๆ โดยส่วนใหญ่ใช้ในงานด้านการผลิต และบริหารความสามารถในการดำเนินงาน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อการระบุและแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้น หรือทำให้สถานศึกษามีระบบในการทำงาน มีประโยชน์ ช่วยในการวิเคราะห์ นำไปสู่การพัฒนา กระบวนการดำเนินงาน ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นการสร้างคุณภาพต่อสถานศึกษา

แม้ว่ามีไข่มุกคนใด บุคคลหนึ่ง ที่ได้สร้างทฤษฎี 4Ms นี้ แต่กรอบของทฤษฎีได้รับความนิยม และถูกนำมาใช้กันอย่างแพร่หลาย รวมทั้งการบริหารสถานศึกษา ก็เพื่อการวิเคราะห์และปรับปรุง ซึ่งสามารถสร้างความมั่นคง และช่วยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในการทำงาน

จากการศึกษาค้นคว้า พบว่า การพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีเพียงด้านเดียว ไม่สามารถตอบโจทย์ได้ทั้งหมด เราจำเป็นต้องพัฒนาทางด้านคุณธรรม และจริยธรรมจิตใจควบคู่ไปด้วยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรหันไปใส่ใจให้ความรู้กับเยาวชนคนรุ่นใหม่ พ่อแม่ ผู้ปกครองที่ต้องย้ายถิ่นฐานมาอยู่ในประเทศอเมริกา เมื่อผู้ปกครองต้องเลี้ยงดูบุตรหลานของตน ปัญหาที่พบเห็นได้ง่าย คือ เยาวชนไทยตัวน้อยนี้ อาจจะต้องประสบกับปัญหา สองวัฒนธรรม ที่มีความแตกต่างกันมาก ทำอย่างไรถึงจะสอนบุตรหลาน ให้เป็นเด็กดี มีศีลธรรม รู้จักขนบธรรมเนียม ประเพณีไทย ให้เด็กได้รับประโยชน์อันสูงสุดของการเติบโต ที่ขนานกันถึงสองวัฒนธรรมในเวลาเดียวกัน ต้องเรียนรู้ควบคู่ไปกับสังคมอเมริกันแต่ยังคงรักษาความเป็นคนไทย เช่น การเคารพ นอบน้อมต่อผู้ใหญ่ การกตัญญูกตเวทีย วางตัวให้เหมาะสมให้ถูกกาลเทศะ ตามมารยาทของสังคมไทย

ถ้าเรานึกย้อนกลับไปสู่ประเทศไทยในอดีต ตั้งแต่ยุคที่ไม่มีโรงเรียนอย่างเช่นในปัจจุบัน คนโบราณจะไปหาวิชาความรู้กันได้จากที่ไหน ถ้าไม่ใช่วัด ดังนั้น วัดคือแหล่งความรู้ ทั้งทางด้านวิชาการ การอ่านออกเขียนได้ คนไทยโบราณก็ไปเรียนตำรา มาจากวัดทั้งสิ้น นอกเหนือจากความรู้ที่ได้รับแล้ว พระสงฆ์ยังปลูกฝังให้นักเรียนยึดหลักธรรม ทำให้เป็นเด็กดี มีศีลธรรม เพื่อจะได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีจิตใจงดงามต่อไป เห็นเป็นโอกาสอันควร ทางคณะสงฆ์ วัดพุทธาวาส มลรัฐเท็กซัส ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้เข้าใจถึงสภาพปัจจุบันจึงเล็งเห็นถึงปัญหาเด็กไทย ที่เกิดและเติบโตในประเทศสหรัฐอเมริกา หรือเด็กบางคนที่ได้ติดตามผู้ปกครองมาจากประเทศไทย เราจะทำอย่างไรให้เป็นประโยชน์แก่คนไทย ที่อาศัยอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกาเหล่านี้ เพื่อเด็กจะได้มีโอกาสรู้จักการใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง อ่านออก เขียนได้ รู้จักขนบธรรมเนียม ประเพณีไทย รู้จักวัฒนธรรมไทย รักและภูมิใจในความเป็นคนไทย จึงจัดตั้ง โรงเรียนพุทธศาสนา วัดพุทธาวาส ซึ่งก่อตั้งและดำเนินงานอยู่ในบริเวณวัด

นอกเหนือจากนี้ สภาพปัจจุบันในการบริหารโรงเรียนพุทธศาสนาของวัดไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา มีหลายปัจจัย ซึ่งที่ผ่านมา ทางโรงเรียนพุทธศาสนา วัดพุทธาวาส จำเป็นต้องแก้ไขในสภาพปัจจุบันมาโดยตลอด อาทิ สถานที่สอน มีความพร้อมมากพออยู่ในระดับใด ประสบการณ์ครูผู้สอน จะสามารถเข้าถึงเด็กสองภาษา สองวัฒนธรรม ได้ดีหรือไม่ เนื่องจากตัวเด็กนักเรียนจะมีบุคลิกลักษณะมันใจในตัวเองกล้าแสดงออก แม้บางครั้ง คนไทยจะมองว่านี่คือการเถียง แต่สำหรับเด็กนักเรียนที่นี่ อาจมองว่า นี่คือการอธิบาย นี่คือเหตุผลของเขา เป็นต้น ดังนั้นจึงต้องมีบุคลากร ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน ควรที่จะเข้าใจเด็ก และต้องมีพื้นฐานภาษาอังกฤษที่ดีพอ เพื่อจะได้สื่อสารกันได้อย่างถูกต้อง การเติบโตของเด็กสองวัฒนธรรม ครูผู้สอนจำเป็นต้องเข้าใจพื้นฐาน อุปนิสัย เพื่อกำหนดทิศทางในการเรียนการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรวมกัน ระหว่างด้านวัฒนธรรมผสม ความเป็นฝรั่งและวัฒนธรรมไทย รวมไว้ด้วยกัน ให้กลมกลืนกันได้อย่างไรที่จะไม่ทำลายความเป็นธรรมชาติของนักเรียน เราควรนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ นำข้อดี ของแต่ละวัฒนธรรมมาผนวกไว้ ให้เด็กนักเรียนได้รับความรู้ จะได้มีประสบการณ์ที่ดี และคิดเห็นไปในแนวทางถูกต้อง เนื่องจากเด็กนักเรียนเหล่านี้ จะต้องใช้ชีวิตประจำวัน อยู่ในสังคมอเมริกันเป็นส่วนใหญ่ ในการดำเนินชีวิต ดังนั้นจะทำอย่างไรที่ทำให้ผสมกลมกลืนของสองวัฒนธรรมได้อย่างงดงาม

อนึ่ง ผู้ปกครอง ก็เป็นปัญหาในโรงเรียน โดยเฉพาะนักเรียนที่มี พ่อ หรือ แม่ เป็นชาวต่างชาติ เมื่อนักเรียนกลับบ้าน ไม่มีการทบทวนบทเรียน ไม่มีการสนทนาเป็นภาษาไทยที่บ้าน เพราะพูดภาษาอังกฤษ

เป็นหลัก เมื่อมาโรงเรียนในสัปดาห์ถัดไป เด็กจะมีอาการขาดเงิน และไม่สามารพัฒนาความรู้ต่อจากเดิมได้เท่าที่ควร เมื่อเทียบกับครอบครัวที่มีทั้ง พ่อ และ แม่ เป็นคนไทยทั้งคู่ เงินทุนหมุนเวียน ในการส่งเสริมกิจกรรมและการเรียนรู้ของเด็กนักเรียน ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่า ยังไม่ปรากฏหน่วยงานใด ยื่นมือเข้าช่วยเหลือโรงเรียนพุทธศาสนาของวัดไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา เงินอุปถัมภ์วัด มาจากการร่วมถวายปัจจัยให้วัด ทางวัดจึงนำเงินบางส่วน มาสนับสนุนโรงเรียนวัด แต่ก็ยังขาดแคลน ไม่เพียงพอ เช่น เมื่อต้องการจะสร้างห้องเรียน การหาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อนักเรียน ในด้านต่างๆ การจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอน และการบำรุงซ่อมแซม เป็นต้น นอกเหนือจากนี้ สิ่งที่ยังขาดสภาพปัจจุบันนี้ไปไม่ได้ นั่นก็คือ แหล่งเงินทุน ทางโรงเรียนจะหาเงินได้จากที่ไหนได้บ้าง เพราะตามกฎธรรมชาติมีการเปลี่ยนแปลง ทุกอย่างย่อมมีการเสื่อมสภาพไปตามกาลเวลา ถ้ามีเงินทุน ทางโรงเรียนจะสามารถนำปัจจัยนี้ มาพัฒนาปรับปรุง เช่น สถานที่เรียน ทาสื่ออาคารใหม่ จัดหาโต๊ะเก้าอี้ หรือชุดที่นักเรียนมีไว้สวมใส่ในการแสดงต่างๆ หรือนำเงินไปจัดกิจกรรมทางการศึกษา เพื่อหาอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัยขึ้น ทางโรงเรียนต้องสร้างบรรยากาศในการเรียน ให้เด็กมีความสนใจในบทเรียนนั้นๆ และเป็นที่ยอมรับว่าในขณะนี้ โควิด 19 ยังเป็นปัญหาสำคัญระดับโลก ในช่วงที่มีการระบาดอย่างหนักในระยะแรก โรงเรียนพุทธศาสนาของวัดไทย ได้ทำการปิดการเรียนการสอนไว้ชั่วคราว ในปีพุทธศักราช 2566 บางโรงเรียนเริ่มทยอยเปิดการเรียนการสอนตามปกติ ดังนั้น การที่นักเรียนเข้าเรียนและร่วมกิจกรรมกันเป็นหมู่คณะ ทางโรงเรียนได้เห็นความสำคัญของปัญหานี้ และมีวิธีการป้องกันโรคติดต่อในสถานศึกษาในอนาคต ต่อไปอย่างไรบ้าง

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา เหตุการณ์และสภาพปัญหาดังกล่าวมานี้ จึงทำให้ผู้วิจัยมีฉันทะสนใจที่จะศึกษารูปแบบการบริหารโรงเรียนพุทธศาสนาตามหลักพุทธธรรมของวัดไทยในประเทศสหรัฐอเมริกาเพื่อจะได้นำผลการวิจัยไปพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเสนอรูปแบบการบริหารโรงเรียนพุทธศาสนาตามหลักพุทธธรรมของวัดไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธีพหุระยะ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารโรงเรียนพุทธศาสนาตามหลักพุทธธรรมของวัดไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยมีประชากรผู้บริหารสถานศึกษาและครูใหญ่ ครูอาสาจากเมืองไทย ครูอาสาประจำท้องถิ่น และคณะตัวแทนผู้ปกครอง ของโรงเรียนพุทธศาสนาวิฑูรธาวาส มลรัฐเท็กซัส ประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน 55 รูป/คน ใช้แบบสอบถามเรื่องสภาพปัจจุบันการบริหารโรงเรียนพุทธศาสนาตามหลักพุทธธรรมของวัดไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนพุทธศาสนาตามหลักพุทธธรรมของวัดไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 24 รูปหรือคน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ด้วยแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างสังเคราะห์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ระยะที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนพุทธศาสนาตามหลักพุทธธรรมของวัดไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยจัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อทดลองใช้รูปแบบ กลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมประชุม จำนวน 30 รูปหรือคน ใช้คู่มือการทดลองใช้รูปแบบฯ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 4 ประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนพุทธศาสนาตามหลักพุทธธรรมของวัดไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยการจัดสนทนากลุ่ม จำนวน 10 รูปหรือคน และผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็น จำนวน 25 รูปหรือคน ด้วยแนวทางการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

รูปแบบการบริหารโรงเรียนพุทธศาสนาตามหลักพุทธธรรมของวัดไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

องค์ประกอบที่ 1 หลักการ หลักการบริหารโรงเรียนพุทธศาสนาตามหลักพุทธธรรมของวัดไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นประเภทรูปแบบที่สร้างโมเดลการบริหารงาน เพื่อให้เป็นแนวทางในการดำเนินงานตามที่ได้สร้างไว้ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อช่วยในการจัดระบบความคิดในเรื่องนั้นให้ง่ายขึ้นและเป็นระเบียบรูปแบบนั้นเป็นผลมาจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก อย่างไรก็ตาม รูปแบบก็ไม่สามารถมีอย่างตายตัว เพราะว่ามีรูปแบบต่างๆ ขึ้นอยู่เงื่อนไขและปัจจัยสภาพแวดล้อมเพื่อให้งานนั้นๆ โดยมีการพัฒนาแบบคือการศึกษาศาสนา การพัฒนารูปแบบ และการเสนอรูปแบบ มีองค์ประกอบของรูปแบบ 4 ประการได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) การบูรณาการหลักพุทธธรรมไตรสิกขา และ 4) การประเมินรูปแบบ

องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ วัตถุประสงค์ของรูปแบบเป็นผลที่คาดว่าจะเมื่อนำรูปแบบไปใช้แล้วจะได้ประโยชน์ โดยผู้บริหารโรงเรียนพุทธศาสนาของวัดไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา

1. สามารถใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผล และสามารถตรวจสอบได้ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ เช่น การแสดงของนักเรียนในงานสำคัญต่างๆ ความร่วมมือในการจัดหาชุดการแสดงให้นักเรียน การช่วยกันหาวัสดุอุปกรณ์และเงินทุนสนับสนุน

2. มีโครงสร้างหรือกลไกเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ในเชิงเหตุผลได้อย่างชัดเจน โดยนำทฤษฎี 4Ms ปัจจัยในกระบวนการ 4 ด้าน 1) คน 2) การเงิน 3) วัสดุอุปกรณ์ 4) การจัดการ เป็นสิ่งสำคัญ และเป็นตัวแปรในการบริหารการศึกษา ของโรงเรียนพุทธศาสนาของวัดไทยในประเทศสหรัฐอเมริกาให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพสูงสุด

3. สร้างแนวความคิดใหม่ หรือความสัมพันธ์ใหม่ที่มีความสอดคล้องระหว่างรูปแบบและทฤษฎี เช่น การสร้างสัมพันธ์และความเข้าใจในด้านการสื่อสารที่ชัดเจน ของเด็กสองภาษา และเข้าใจวัฒนธรรมของเด็กที่เติบโตในประเทศสหรัฐอเมริกา

4. การบริหารโรงเรียนพุทธศาสนาของวัดไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา ควรมีแนวความคิดให้แก่บุคลากรทางการศึกษา ส่งเสริมทักษะภาษาอังกฤษให้แก่บุคลากรทางการศึกษาทั้งทางด้านทัศนคติที่ดี วิสัยทัศน์ที่กว้างไกล การมองโลกและทันโลกตามความเป็นจริง โดยยึดหลักไตรสิกขาเป็นสำคัญ

องค์ประกอบที่ 3 ระบบและกลไก ระบบและกลไกของรูปแบบ ประกอบด้วย 1) ทฤษฎี 4Ms 2) หลักไตรสิกขา และ 3) การบูรณาการหลักพุทธธรรม (ไตรสิกขา) รายละเอียด ดังนี้

1. ทฤษฎี 4Ms นั้นคือ ปัจจัยในกระบวนการผลิต 4 ด้าน 1) คน 2) การเงิน 3) วัสดุอุปกรณ์ วัสดุดิบ และ 4) การบริหารจัดการ เป็นหลักการบริหารที่สำคัญในการบริหารการศึกษาของโรงเรียนพุทธศาสนาของวัดไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา ให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพสูงสุด

Man (บุคลากร/คน) หมายถึง ทรัพยากรบุคคล ทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร (เช่น เจ้าอาวาส ผู้อำนวยการ) พระอาจารย์ ครู (ทั้งพระและฆราวาส) บุคลากรสนับสนุน (เจ้าหน้าที่ธุรการ แม่บ้าน พนักงานขับรถ) อาสาสมัคร ผู้ปกครอง และนักเรียน ทุกคนล้วนเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนและพัฒนาโรงเรียน การบริหาร Man จะเน้นที่การสรรหา การพัฒนา การจูงใจ การดูแลสวัสดิการ การสร้างขวัญกำลังใจ

Money (เงิน/งบประมาณ) หมายถึง ทรัพยากรทางการเงิน ที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงานทุกด้านของโรงเรียน ซึ่งรวมถึงรายรับ (เงินบริจาค ค่าเล่าเรียน เงินสนับสนุนจากภาครัฐ/เอกชน) และรายจ่าย (เงินเดือน ค่าสาธารณูปโภค ค่าอุปกรณ์ ค่าบำรุงรักษา ค่ากิจกรรมต่างๆ) การบริหาร Money จะเน้นที่การจัดทำงบประมาณ การจัดหาทุน การควบคุมค่าใช้จ่าย การบัญชี และการตรวจสอบเพื่อให้การใช้จ่ายเป็นไปอย่างโปร่งใส มีประสิทธิภาพ และยั่งยืน

Material (วัสดุ/วัตถุ/อุปกรณ์) หมายถึง ทรัพยากรทางกายภาพ ที่เป็นสิ่งจำเป็นในการสนับสนุนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการโรงเรียน ซึ่งครอบคลุมถึงอาคารเรียน ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการ อุปกรณ์การเรียนการสอน (เช่น คอมพิวเตอร์ โปรเจคเตอร์ สื่อการเรียนรู้) หนังสือนิตยสาร อุปกรณ์สำนักงาน โต๊ะ เก้าอี้ ยานพาหนะ และโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ การบริหาร Material จะเน้นที่การจัดหา การจัดเก็บ การบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์สูงสุด และการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมและปลอดภัย

Management/Method (การจัดการ/วิธีการ) หมายถึง กระบวนการและระบบการดำเนินงาน ทั้งหมดที่ใช้ในการบริหารโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งรวมถึงการวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organizing) การนำองค์กร (Leading/Directing) การควบคุม (Controlling) การตัดสินใจ การสื่อสาร การประเมินผล และการพัฒนากลยุทธ์ต่างๆ เพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างมีระบบ มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียน

2. หลักไตรสิกขา

ศีล (Morality/Discipline) ข้อปฏิบัติ กฎระเบียบ วินัย ความประพฤติชอบ ทั้งทางกาย วาจา ใจ เพื่อความสงบเรียบร้อยและปราศจากโทษ

สมาธิ (Concentration/Mental Development) การฝึกจิตให้ตั้งมั่นแน่วแน่ มีสติ สมาธิ เพื่อความสงบ และความพร้อมของจิตใจในการทำงานและการเรียนรู้

ปัญญา (Wisdom/Insight) ความรู้ ความเข้าใจตามความเป็นจริง การรู้คิดอย่างมีเหตุผล การมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ การแก้ปัญหาอย่างฉลาด

3. การบูรณาการหลักพุทธธรรม (ไตรสิกขา) หลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการบริหารโรงเรียนพุทธศาสนาของวัดไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อให้ทุกคนในโรงเรียนประพฤติปฏิบัติตนไปในทางที่ถูกที่ควร ตามทำนองคลองธรรม และยิ่งส่งผลให้สังคมในโรงเรียนมีความสงบสุขซึ่งนำทฤษฎี 4Ms บูรณาการกับหลักไตรสิกขา คือ 1) ศีล 2) สมาธิ และ 3) ปัญญา

องค์ประกอบที่ 4 วิธีการดำเนินงานของรูปแบบ

4.1 ด้านคน (Man)

1. ผู้บริหารให้ข้อเสนอแนะต่อบุคลากรทางการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ได้แก่ ครูอาสาสมัครที่มาจากประเทศไทย ครูอาสาสมัครประจำท้องถิ่น จะต้องมีความเข้าใจต่อเด็กสองภาษา โดยกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน วางแผนร่วมกัน ทำความเข้าใจพื้นฐานของเด็กที่เกิด หรือเติบโตอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา กับความแตกต่างของเด็กไทยที่อยู่ในประเทศไทย เช่น ความมั่นใจในตัวเอง บุคลิก ลักษณะที่ถูกปลูกฝัง ให้เป็นคนช่วยเหลือตนเองได้ดี ความตรงไปตรงมา กล้าคิดกล้าแสดงออก กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น ไม่ว่าจะผิดหรือถูก ไม่อายที่จะถูกตำหนิ ซื่อสัตย์กับความรู้สึกตนเอง เปิดกว้างกับความคิดเห็นของผู้อื่น รู้สึกสนุกและท้าทายกับสิ่งแปลกใหม่ เป็นต้น

2. บุคลากรทางการศึกษาพัฒนาการทักษะด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษ ทั้งการพูด อ่าน เขียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครูอาสาสมัครที่มาจากประเทศไทย เพื่อลดปัญหาด้านการสื่อสารในชั้นเรียน

3. ทำความเข้าใจกับผู้ปกครองเกี่ยวกับนโยบายของโรงเรียน รวมถึงการขอความช่วยเหลือเพื่อกำหนดเป้าหมายให้ไปในทิศทางเดียวกัน มีความเข้าใจที่ตรงกัน นำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

4. จัดประชุมเพื่อแก้ไขปัญหาาร่วมกัน หรือ ประชุมเพื่อหาแนวคิดใหม่ๆ ร่วมกันอยู่เสมอ เช่น ผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายสงฆ์ ผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายฆราวาส ครูอาสาสมัครจากประเทศไทย ครูอาสาสมัครประจำท้องถิ่น ผู้ปกครอง ผู้อุปถัมภ์วัด

4.2 ด้านเงิน (Money)

1. ตรวจสอบรายรับ รายจ่าย ให้เพียงพอต่อการขับเคลื่อนโรงเรียน
2. หาแหล่งเงินทุนสนับสนุนต่อระบบการเรียนการสอนในโรงเรียน
3. หาผู้สนับสนุนทางการเงิน เพื่อใช้ในการจัดการแสดงของนักเรียน
4. หามาตรการสำหรับการลดรายจ่ายให้กับผู้ปกครอง
5. สามารถตรวจสอบระบบเงินหมุนเวียนได้อย่างโปร่งใส

4.3 ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Material)

1. จัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน โดยเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ผ่านมา ทำการแก้ไข ซ่อมบำรุง หรือ ปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

2. เลือกวัสดุที่มีความปลอดภัยต่อเด็กนักเรียน และครูผู้สอน
3. หาผู้สนับสนุนทางด้านอุปกรณ์ เพื่อใช้ในการฝึกซ้อมและการแสดงของนักเรียน
4. พัฒนาอุปกรณ์ให้ทันสมัย ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการเรียนการสอน

4.4 ด้านการจัดการ (Management)

1. จัดหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน

2. เลือกเฟ้นครูผู้สอนที่มีความชำนาญในแต่ละสาขาวิชา

3. ติดต่อประสานงานกับโรงเรียนวัดไทยในต่างพื้นที่อยู่เสมอ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ และส่งเสริมการจัดกิจกรรมร่วมกันในโอกาสพิเศษ

4. สร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียน สามารถทำให้เด็กมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย ถึงแม้ว่าในชีวิตของเด็ก อยู่ห่างไกลจากประเทศไทย แต่ยังคงรักและมีความสุขในการเรียนภาษาไทย ศิลปะ และวัฒนธรรมไทย

5. สนับสนุนความร่วมมือของผู้ปกครอง เพื่อให้เกิดความสามัคคี ประองตองในหมู่คณะ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น จัดกิจกรรม ระดมความคิด ผนวกรวมในโครงการต่างๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียน ขวนขวายในงานของโรงเรียน ช่วยกันทำให้โรงเรียนมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

6. ปลุกฝังให้เด็กมีพื้นฐานที่ดีทางด้านจริยธรรม เพื่อนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน โดยยึดหลัก ไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา

องค์ประกอบที่ 5 แนวทางการประเมินผลรูปแบบ

5.1 การประเมินเชิงคุณภาพ ได้แก่

1. การศึกษาประวัติความเป็นมาของวัด การศึกษาประวัติความเป็นมาของโรงเรียน สืบค้น ทำเนียบครู สืบค้นทำเนียบนักเรียน สืบค้นหนังสือและวารสารของวัด ค้นหารูปภาพที่เกี่ยวกับการแสดง และ กิจกรรมของนักเรียนจากอดีตสู่ปัจจุบัน

2. การสังเกตพฤติกรรม การกล้าแสดงออก ความมั่นใจ ความภาคภูมิใจ การฝึกซ้อม แรบง บันดาลใจ ในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะ วัฒนธรรมไทย

3. การสัมภาษณ์ สัมภาษณ์ครูอาสาสมัคร ผู้ปกครอง คณะผู้บริหารโรงเรียนทั้งฝ่ายพระสงฆ์ และฝ่ายฆราวาส ทางด้านวิสัยทัศน์ ประสบการณ์ ความสามารถในการทำงาน ทักษะคติ แรงบันดาลใจในการทำงาน

4. แบบสอบถามปลายเปิด ให้ผู้ตอบแบบสอบถามเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการ บริหารโรงเรียนพุทธศาสนาของวัดไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา สามารถเขียนได้อย่างอิสระ เพื่อให้ได้ข้อมูล เชิงลึกเกี่ยวกับความรู้สึก ความคาดหวัง และทัศนะของผู้ตอบแบบสอบถาม

5. การวิเคราะห์กรณีศึกษา ศึกษาตัวอย่างกรณี โรงเรียนพุทธศาสนาของวัดไทยในประเทศ สหรัฐอเมริกา ที่มีความโดดเด่นทางการบริหารโรงเรียนพุทธศาสนาของวัดไทย เช่น โรงเรียนที่มีเอกลักษณ์ เฉพาะตัว มีหลักสูตรการเรียนการสอนที่ไม่เหมือนใคร มีการวางแผนด้านการเงินที่ต่างจากที่อื่น มีกลุ่มเป้าหมายที่มาเรียนที่หลากหลาย เป็นต้น

5.2 การประเมินเชิงปริมาณ ได้แก่

1. ใช้แบบสอบถามมาตรวัดการบริหารโรงเรียนพุทธศาสนาตามหลักพุทธธรรมของวัดไทยใน ประเทศสหรัฐอเมริกา ที่มีความน่าเชื่อถือและได้รับการยอมรับ เพื่อวัดระดับการบริหารโรงเรียนพุทธศาสนา ของวัดไทยในมิติต่างๆ เช่น คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ การจัดการ และหลักไตรสิกขา เป็นต้น

2. การวัดผลการปฏิบัติงานของบุคลากรภายในโรงเรียนพุทธศาสนา เช่น ผล ความพึงพอใจ ของการบริหารการศึกษา จากผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อช่วยในการพัฒนา ประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารได้ดียิ่งขึ้น

3. การสัมภาษณ์ ใช้เก็บข้อมูลเชิงลึกจากผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆ

4. การสังเกต ใช้สังเกตการณ์การเรียนการสอน และกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียน

5. การวิเคราะห์เอกสาร ใช้ตรวจสอบหลักสูตร แผนการสอน และรายงานต่างๆ ของโรงเรียน

6. การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะอื่นๆ ของนักเรียน หนึ่ง ควรเน้นการ ประเมินผลของกิจกรรม ควรมีหลักธรรมแทรกในกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน การบริหาร วิทยาลัยตามหลักพุทธธรรมของวัดไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา

องค์ประกอบที่ 6 เงื่อนไขของรูปแบบ

1. การนำรูปแบบการบริหารการศึกษาไปใช้จำเป็นต้องมีการสนับสนุนอย่างเต็มที่จากผู้บริหารโรงเรียนหรือสถานศึกษา เพื่อให้มีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจของสถานศึกษา
2. การจัดกิจกรรมและการประชุมร่วมกับทุกฝ่ายจะช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดี และร่วมมือกันในการพัฒนา
3. ควรมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและทักษะในการบริหารการศึกษา รวมถึงความพร้อมในการฝึกอบรมหรือพัฒนาทักษะให้กับครูและบุคลากร
4. มีงบประมาณที่เพียงพอในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เช่น การจัดฝึกอบรม การจัดกิจกรรมทางการศึกษา หรือการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก
5. สถานศึกษาควรมีวัฒนธรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ การทำงานร่วมกัน และการเปิดรับการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้การนำรูปแบบการบริหารศึกษามีผลสำเร็จ
6. การสร้างวัฒนธรรมที่ส่งเสริมความร่วมมือและการพัฒนาความเป็นผู้นำในองค์กรจะช่วยให้การบริหารการศึกษาเป็นไปในทิศทางเดียวกัน
7. การมีความยืดหยุ่นในการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์การบริหารการศึกษาจะช่วยให้สามารถตอบสนองต่อสถานการณ์ต่างๆ ได้ดีขึ้น
8. การสร้างแรงจูงใจให้กับครูและบุคลากรเพื่อให้มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาการเรียนการสอนและการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ

ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนพุทธศาสนาตามหลักพุทธธรรมของวัดไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หรือ ครูใหญ่, ครูอาสาสมัครจากเมืองไทย ครูอาสาสมัครประจำท้องถิ่น, คณะตัวแทนผู้ปกครอง ของโรงเรียนพุทธศาสนา วัดพุทธาวาส มลรัฐเท็กซัส ประเทศสหรัฐอเมริกา มีระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารโรงเรียนพุทธศาสนาตามหลักพุทธธรรมของวัดไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากน้อยไปหามาก คือ แนวทางการประเมินวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินงาน หลักการของการบริหาร ระบบและกลไก เงื่อนไข และการบูรณาการหลักธรรมตามลำดับ ซึ่งนำมาใช้พัฒนารูปแบบฯ มีความเหมาะสมและสอดคล้องกัน

ผลการประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนพุทธศาสนาตามหลักพุทธธรรมของวัดไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้แก่ ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ รูปแบบการบริหารโรงเรียนพุทธศาสนาตามหลักพุทธธรรมของวัดไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจากน้อยไปหามาก พบว่า ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม ตามลำดับสามารถนำไปเป็นรูปแบบการบริหารโรงเรียนพุทธศาสนาตามหลักพุทธธรรมของวัดไทยในประเทศสหรัฐอเมริกาได้

อภิปรายผลการวิจัย

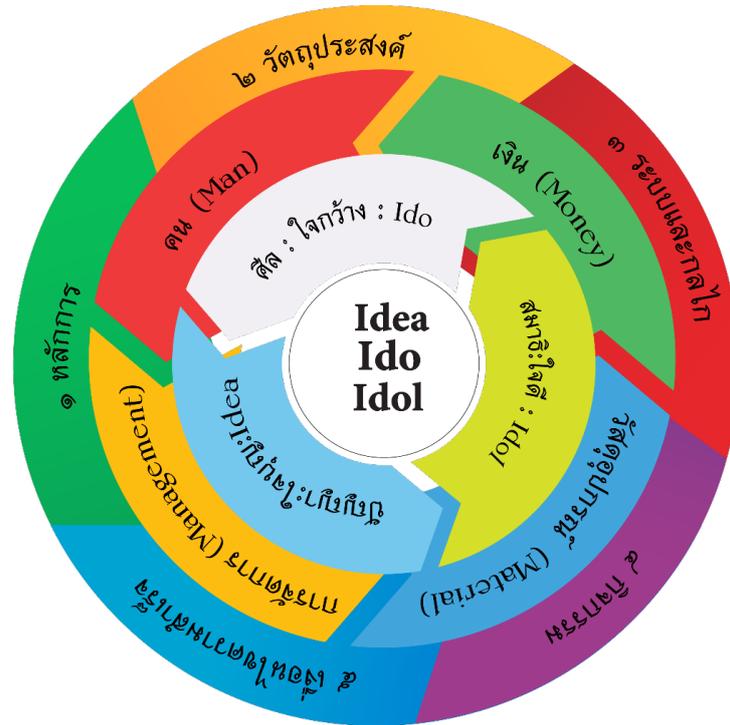
การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

รูปแบบการบริหารโรงเรียนพุทธศาสนาตามหลักพุทธธรรมของวัดไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นรูปแบบเชิงข้อความ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ ระบบและกลไก รวมถึงกิจกรรมส่งเสริมบริหารโรงเรียนพุทธศาสนาของวัดไทย ตามหลักพุทธธรรมไตรสิกขา วิธีการดำเนินงาน แนวทางการประเมินผลเงื่อนไข

ความสำเร็จ และการบูรณาการหลักพุทธธรรมไตรสิกขา ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องบางประการกับงานวิจัยของ พระมหาบุญลือ วชิรเมธี (แก้วมหา) (2567) ที่พบว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ตามหลักพุทธธรรมของสำนักเรียนคณะสงฆ์ไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นการบริหารที่เจ้าอาวาส กรรมการบริหารสมัชชาสงฆ์ไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา คณะครูอาจารย์ นักเรียน และพุทธศาสนิกชน ผู้สนับสนุนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีของสำนักเรียนคณะสงฆ์ไทยในประเทศสหรัฐอเมริกาได้ส่งเสริม ให้มีการบูรณาการการเรียนการสอนที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและผู้ปกครองสร้างความเชื่อมั่นในการ ส่งบุตรหลานเข้ามศึกษาต่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางด้านวิชาการกับนักเรียนอื่นๆ อย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ การนำหลักไตรสิกขา มาประยุกต์ใช้กับนักเรียนในโรงเรียนแล้ว สามารถสร้างเด็กให้มีจริยธรรม ศีลธรรม และ อ่อนน้อมถ่อมตน เชื่อฟังพ่อแม่ผู้ปกครอง มีมารยาททางสังคม เอาใจเขาใจเรา มีการพัฒนา ทางด้านอารมณ์ ความประพฤติที่ดีงาม เป็นที่น่าชื่นชมในความสำเร็จดังที่กล่าวมา แม้แต่ตัวผู้ปกครองเอง ก็ได้รับอานิสงส์จากการใกล้ชิดพฤติกรรมของบุตรหลาน ที่ได้มาฝึกฝนอบรมตนเองตามหลักไตรสิกขา ซึ่งเป็น การสร้างเสริมประสบการณ์ที่ดี เสริมสร้างพัฒนาการทางด้านพฤติกรรม โดยการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี เช่น รับส่งบุตรหลานมาโรงเรียนได้ตรงเวลา มีวินัย และมีทัศนคติที่ดีมากขึ้น สามารถลดการขัดแย้งกันในเรื่องเล็กน้อยได้ดี ซึ่งเป็นผลพลอยได้จากการเรียนรู้หลักไตรสิกขาในการส่งเสริม ให้ทุกคนเป็นคนที่ดีขึ้นได้ในทุกช่วงวัย ซึ่งสอดคล้องบางประการกับงานวิจัยของ ประภัสสร ทวีการ, พระครูสาทรปริยัติคุณ และทองดี ศรีตระการ (2566) ที่พบว่า แนวทางพัฒนาการบริหารงานงานวิชาการตาม หลักไตรสิกขาในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา 4 ด้าน 1) ด้านหลักสูตร นิเทศติดตามการเรียนการสอนและปรับปรุงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ปรับปรุงหลักสูตรให้ กระชับควบคุมไปกับจัดลำดับความสำคัญ เพิ่มความยืดหยุ่นของโครงสร้างเวลาเรียน 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วม จัดสอนสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการ และ ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี 3) ด้านสื่อการเรียนการสอน จัดให้มีแหล่ง การเรียนรู้และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน จัดอบรมการใช้สื่อการเรียนการสอนออนไลน์ ใช้สื่อที่ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมตามหลักไตรสิกขา 4) ด้านวัดผลและประเมินผลการศึกษา ประชุมชี้แจงให้ ครูเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบการวัดและประเมินผล การจัดการเรียนรู้ออนไลน์ นำผลการวัดประเมินผลแต่ละครั้ง มาเป็นข้อมูลในการพัฒนา ปรับปรุง การเรียนการสอน เน้นให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองไปพร้อมกันทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านศีล ด้านสมาธิ ด้านปัญญา

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ รูปแบบการบริหารโรงเรียนพุทธศาสนาตามหลักพุทธธรรมของวัด ไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา ผู้วิจัยได้องค์ความรู้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย IDea IDo IDol Model

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารโรงเรียนพุทธศาสนาตามหลักพุทธธรรมของวัดไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา” สามารถนำไปส่งเสริมและพัฒนาการจัดการโรงเรียนพุทธศาสนาของวัดไทยให้มีประสิทธิภาพได้ดียิ่งขึ้น ตามการบริหารทฤษฎี 4Ms คือ ด้านคน(Man) ด้านเงิน (Money) ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Material) และด้านการจัดการ (Management) ด้วยการบูรณาการหลักไตรสิกขาอันได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา มาเป็นองค์ความรู้ใหม่ คือ “IDea IDo IDol Model” นำองค์ความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนพุทธศาสนาตามหลักพุทธธรรมของวัดไทยในประเทศสหรัฐอเมริกาได้ ดังนี้

Idea (ปัญญา) ใจบุญ แนวคิด ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง เป็นพื้นฐานของปัญญา

I Do (ศีล) ใจกว้าง การลงมือปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม สร้างวินัยในตนเองและผู้อื่น

Idol (สมาธิ) ใจดีความตั้งมั่น ความสม่ำเสมอ นำไปสู่การเป็นแบบอย่างที่ดี

หลักไตรสิกขา คือ ใจกว้าง ใจดี ใจบุญ

ศีล - ใจกว้าง คือความประพฤติที่ดีงามทางกายและวาจา เช่น ไม่ทำร้ายผู้อื่น ไม่โกหก ไม่ลักขโมย ฯลฯ ซึ่งใจกว้าง หมายถึง การรู้จักยับยั้งชั่งใจ เห็นคุณค่าของผู้อื่น มีวินัย เคารพกติกาสังคม รวมความคือการมีศีลทำให้เราอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสงบสุข เป็นพื้นฐานของการพัฒนาจิตใจ ต่อไป

สมาธิ - ใจดี คือการตั้งใจมั่น แน่วแน่ ไม่ออกแวก ไม่ฟุ้งซ่าน ซึ่งใจดี หมายถึง มีความสงบเยือกเย็น ไม่หุนหันพลันแล่น เป็นผู้ฟังที่ดี และมีความอดทน ทำให้ใจที่มีสมาธิย่อมนำไปสู่การคิด การพูด และทำด้วยความระมัดระวังและเมตตา

ปัญญา - ใจบุญ คือความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง เห็นตามความจริง ทำให้ใจบุญ หมายถึง ผู้ที่รู้จักใช้ปัญญาเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น คิดดี ทำดี อย่างมีเหตุผล ไม่หลงงมงาย ซึ่งปัญญาช่วยให้การทำบุญหรือการช่วยเหลือมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

องค์ประกอบที่ 1 หลักการ

- ยึดหลักไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) เป็นพื้นฐานของการพัฒนาคุณธรรม
- การเรียนรู้ที่ดีต้องเริ่มจากความเข้าใจ → ปฏิบัติจริง → เป็นแบบอย่าง
- การพัฒนาตนเองและสังคมควรมีระบบที่ต่อเนื่องและยั่งยืน

องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์

- เพื่อส่งเสริมการใช้ปัญญาในการแยกแยะสิ่งที่ควร-ไม่ควร
- เพื่อสร้างวินัยและจริยธรรมผ่านการลงมือปฏิบัติ
- เพื่อส่งเสริมความสม่ำเสมอและความมั่นคงทางจิตใจจนเป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่น

องค์ประกอบที่ 3 ระบบและกลไก

ระบบคิด (Idea)การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้านคุณธรรม เช่น อภิปราย, ปัญหาเชิงจริยธรรม

ระบบปฏิบัติ (I Do) สร้างกิจกรรมบริการสังคม วินัยในโรงเรียน กติกาห้องเรียน

ระบบต้นแบบ (Idol) ส่งเสริมบุคคลต้นแบบ/รางวัล/การยกย่องผู้ประพฤติดี

องค์ประกอบที่ 4 กิจกรรมและวิธีการดำเนินงาน

Idea สนทนาเชิงคุณธรรม วิเคราะห์ปัญหาในชีวิตจริง สร้างสถานการณ์จำลอง ใช้คำถามกระตุ้นคิด

I Do กิจกรรมจิตอาสา การรักษากติกาในชั้นเรียน สร้างแผนงานร่วมกับนักเรียน และฝึกการมีวินัย

ทุกวัน

Idol ประกวดคนดีประจำห้อง จัดมุม “แบบอย่าง” ให้เพื่อนโหวต/เสนอชื่อ มอบรางวัลเชิง

สัญลักษณ์

องค์ประกอบที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ

- มีการสนับสนุนจากผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง
- ผู้เรียนเข้าใจแนวคิดของไตรสิกขาอย่างลึกซึ้ง
- มีกิจกรรมต่อเนื่อง ไม่เป็นเพียงโครงการชั่วคราว
- ระบบติดตามและประเมินผลอย่างชัดเจน

สรุปการประยุกต์ใช้

เริ่มต้นด้วยปัญญา (Idea) – เข้าใจในสิ่งที่ถูกต้อง (ใจบุญ)

ลงมือด้วยศีล (I Do) – ประพฤติดีงาม (ใจกว้าง)

สานต่อด้วยสมาธิ (Idol) – มั่นคงจนกลายเป็นแบบอย่างที่ดี (ใจดี)

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 โรงเรียนควรยึดหลักหลักไตรสิกขา ในการบริหารอย่างต่อเนื่อง และนำมาประยุกต์ใช้ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างความปรองดอง สามัคคี ไปยังเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สามารถมีสติ มีปัญญา มีความคิดที่เป็นประโยชน์ จะนำมาซึ่งความสำเร็จ

1.2 โรงเรียนควรให้ความรู้ต่อจิตอาสาในพื้นที่ สร้างศิษย์เก่าที่จบไปแล้ว ชักจูงให้กลับมาสอนรุ่นน้อง เพราะศิษย์เก่าที่จบไปแล้ว ได้รับความรู้ มีความสามารถ ทางโรงเรียนควรมีนโยบาย ผลักดัน ส่งเสริม

การเรียนรู้เพิ่มเติมในส่วนที่ยังขาดทักษะ จะมีศักยภาพถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียนในรุ่นปัจจุบันได้ อีกทั้งไม่มีปัญหาทางการสื่อสาร เพราะเป็นเด็กที่โตในประเทศสหรัฐอเมริกาอยู่แล้ว สามารถเข้าใจพื้นฐาน สำหรับเด็กสองภาษาและสองวัฒนธรรม เนื่องจากมีประสบการณ์จากชีวิตของตนเช่นกัน

1.3 โรงเรียนควรใช้เทคโนโลยี ให้ความรู้ประชาชน และกระจายข่าวประชาสัมพันธ์ เพื่อเกิดค่านิยมร่วมมือกัน ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียนในทุกด้าน เช่น วิชาการ การแสดง สันทนาการ พุทธศาสนา วัฒนธรรมไทย เป็นต้น เพื่อแสดงให้หน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชน ได้รับทราบข้อมูล และเป็นแหล่งที่มาของการสนับสนุน เพื่อเป็นแหล่งเงินทุน ในวิธีการต่างๆ สำหรับเปิดการเรียนการสอน และพัฒนาทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

1.4 โรงเรียนควรมีหน่วยงานกลาง มามีส่วนร่วมในการจัดรูปแบบการบริหาร ให้ไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อง่ายต่อการวัดและประเมินผล เพื่อการสร้างหลักสูตรให้เป็นมาตรฐานเหมือนกันในทุกพื้นที่ในประเทศสหรัฐอเมริกา ควรสนับสนุน จัดโครงการแลกเปลี่ยนครูอาสาสมัคร โดยนำวิชาความรู้ที่ตนถนัดถ่ายทอด แบ่งกัน ให้ครูอาสา ด้วยกัน และจะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน ให้ได้มีความหลากหลายในองค์ความรู้มากขึ้น

1.5 โรงเรียนควรจัดตั้งสมาคมผู้ปกครองในแต่ละโรงเรียน เพื่อช่วยเหลือคณะบริหารโรงเรียน ในการร่วมสนับสนุนโครงการต่างๆ ของโรงเรียน ช่วยกันสอดส่องสายตา ดูแลนักเรียนในบริเวณโรงเรียน ไม่ให้เกิดอันตรายใดๆ เมื่อมีการแสดง สามารถอำนวยความสะดวก และสามารถแนะนำ ต่อผู้ปกครองคนอื่นๆ และผู้มาเข้าชมการแสดงได้

1.6 โรงเรียนควรเปิดสอนในระบบออนไลน์ เพื่อให้เด็กนักเรียนที่อยู่ห่างไกล สามารถเรียนรู้ได้จากที่บ้าน หรือ เด็กบางคนขาดเรียน สามารถกลับมาดูย้อนหลังได้ หรือ ถ้ายังมีข้อสงสัยอะไร สามารถกลับมาเปิดทบทวนสิ่งที่ตนเองยังไม่เข้าใจ ให้เข้าใจได้มากขึ้น

1.7 โรงเรียนควรจัดทำหนังสือรุ่น ทำเนียบครู ทำเนียบเจ้าอาวาส ประวัติวัด ประวัติโรงเรียน เพื่อง่ายต่อการสืบค้นในอนาคต และสามารถนำมาเรียนรู้โดยสืบมาจากข้อมูลในอดีต เพื่อการพัฒนาให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้น การประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นคนดี เพื่อประโยชน์ต่อตนเองและเพื่อสร้างคุณงามความดี เป็นประโยชน์ต่อสังคม ผู้บริหารสถานศึกษาควรปลูกฝังหลักธรรมไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ และ ปัญญา เป็นหลักธรรมที่มีความเหมาะสม สำหรับการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในโรงเรียน รวมถึงพ่อ แม่ ผู้ปกครอง และนักเรียน อย่างไรก็ตาม การเริ่มต้นจากหลักธรรมขั้นพื้นฐาน คือ หลักไตรสิกขา ซึ่งจะทำให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพและแข็งแกร่งในทุกด้าน เพราะเมื่อทุกคนมีศีล เป็นข้อกำหนดร่วมกันของคนในโรงเรียน มีระเบียบวินัย และมีความแน่วแน่ มุ่งมั่น มีสมาธิในการเรียนการสอน ทุกคนในโรงเรียนจะรู้จักแก้ไขปัญหา รู้แจ้งในความเป็นจริง มีเหตุผล ใจกว้าง ทำให้มีปัญหาในการเรียนรู้ มีปัญญาไตร่ตรอง วิเคราะห์สิ่งที่เป็นประโยชน์ ทำความดีติดตัวเป็นนิสัย สังคมจะมีความน่าอยู่ อีกทั้งยังรู้จักความเป็นไทย ใกล้ชิดกับพระพุทธศาสนา เด็กๆ สามารถไหว้พระ สมาทานศีล รู้หลักพื้นฐานในการเป็นคนดีการมาเรียนโรงเรียนพุทธศาสนาของวัดไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา นอกจากจะได้รับความรู้ทางด้านวิชาการแล้ว ยังได้รับประสบการณ์ทางจิตใจที่เข้มแข็ง มีร่างกายที่แข็งแรง อดทน ฝึกฝน ในการฝึกซ้อมดนตรี นาฏศิลป์ เข้าแถว นั่งสมาธิ ร้องเพลง สันทนาการต่างๆ ส่งเสริมทักษะ และสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตได้เป็นอย่างดี ฝึกฝนอบรมตนเองตั้งแต่ยังเล็ก เมื่อเติบโตขึ้น จะเป็นผู้ใหญ่ที่ดี ทำประโยชน์แก่สังคม ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ด้านคน (Man) ในบริบทของโรงเรียนพุทธศาสนาวัดไทยในประเทสหรัฐอเมริกาควรศึกษาเกี่ยวกับครูอาสาสมัครจากประเทศไทยที่เข้ามา หากท่านใดที่ยังขาดประสบการณ์การสอนในต่างประเทศ จะเข้าใจด้านทัศนคติพื้นฐานของเด็กสองภาษา คณะผู้ปกครองและฝ่ายบริหารโรงเรียน ควรจัดให้มีการแลกเปลี่ยนทัศนคติ เพื่อปรับพื้นฐานกันในระยะแรกก่อนเปิดเรียน ทางโรงเรียนควรส่งเสริมทักษะภาษาอังกฤษให้แก่บุคลากรทางการศึกษาเนื่องจากบางครั้ง ต่างคนต่างไม่เข้าใจภาษาในการสื่อสาร เด็กนักเรียนเข้าใจภาษาไทยได้น้อย ในขณะที่ครูผู้สอนก็ไม่เข้าใจภาษาอังกฤษได้อย่างลึกซึ้ง รวมทั้งความแตกต่างในการแสดงออกทางด้านอารมณ์ การแสดงออกต่างๆ ที่แตกต่างระหว่างครูอยู่ในประเทศไทยกับเด็กนักเรียนที่เติบโตในประเทศสหรัฐอเมริกา

2.2 ด้านการเงิน (Money) ในบริบทของโรงเรียนพุทธศาสนาวัดไทยในประเทสหรัฐอเมริกา ควรศึกษาการจัดตั้งสมาคมผู้ปกครองขึ้น เพื่อระดมทุนสนับสนุนอุปกรณ์ทางการศึกษา ทำให้โรงเรียนเกิดความพร้อมมากขึ้น สามารถนำเงินพัฒนาสาธารณูปโภค อุปกรณ์การเรียนการสอน ปรับปรุงสถานที่และบรรยากาศโดยรอบ ปรับปรุงห้องเรียนเพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียน มีวัสดุอุปกรณ์ที่พร้อมต่อความต้องการของนักเรียน

2.3 ด้านการจัดการ (Management) ในบริบทของโรงเรียนพุทธศาสนาวัดไทยในประเทสหรัฐอเมริกา ควรศึกษาเกี่ยวกับทางคณะผู้บริหารโรงเรียน คณะสงฆ์ และผู้ปกครองจะพัฒนาโรงเรียนให้ได้มาตรฐาน จัดโครงการต่างๆ เพื่อระดมเงินทุน จัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย และสนับสนุนกิจกรรมในโรงเรียน ซึ่งจะทำให้ให้นักเรียน ผู้ปกครอง และครูอาสาสมัคร สามารถใช้พื้นที่ในการแสดงความคิดเห็น มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน เกิดเป็นความสามัคคีในหมู่คณะ มีวินัย พัฒนาการทางด้านสังคม อารมณ์ ความประพฤติที่ดี มีศีลธรรม ใจกว้าง รู้จักการแก้ไขปัญหา ปลูกจิตสำนึก และปลูกฝังการทำประโยชน์เพื่อสังคมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- นิพนธ์ กินาวงศ์. (2521). หลักการเบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พิมพ์เนศ.
- ประภัสสร ทวีการ, พระครูสาทรปริยัติคุณ และทองดี ศรีตระการ. (2566). การพัฒนาการบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา จังหวัดปทุมธานี. วารสารบัณฑิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 21(2).
- พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต). (2545). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาคณะสงฆ์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2559). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 34. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาบุญลือ วชิรเมธี (แก้วมหา). (2567). รูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีตามหลักพุทธธรรมของสำนักเรียนคณะสงฆ์ไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา. ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2525). พระไตรปิฎกฉบับสำหรับประชาชน. กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย
ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช (เจริญ สุวฑฺฒโน). (2543). รวมธรรมะ. กรุงเทพมหานคร:
อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2535). การพัฒนาที่ยั่งยืน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร:
มูลนิธิพุทธธรรม.